

Siunčiama elektroniniu paštu

Pranešimas dėl Psichologų praktinės veiklos įstatymo projekto pateikimo

Lietuvos psichologų sąjunga ilgus metus siekia, jog Lietuvoje būtų priimtas Psichologų praktinės veiklos įstatymas. Šiuo įstatymu yra siekiama aiškiai nustatyti psichologų, dirbančių praktikoje, kvalifikacijos įgijimo ir išlaikymo, praktinės veiklos sąlygas, psichologų teises ir pareigas, kurių esminis tikslas yra užtikrinti kokybiškas psichologų paslaugas ir klientų gerovę. Lietuvos psichologų sąjunga ilgus metus dalyvavo šio įstatymo svarstymuose, sudarant įvairius šio įstatymo projektus, siekiant įtvirtinti vieningą teisinį reguliavimą visiems praktikoje dirbantiems psichologams.

Nors 2024 m. gegužės 15 d. Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje yra numatytas Psichologų praktinės veiklos įstatymo projekto tvirtinimas, tačiau minėto įstatymo projektui Lietuvos psichologų sąjunga nepritaria.

2024 m. pavasarį LR Seime svarstomas Psichologų praktinės veiklos įstatymo projektas yra grindžiamas Psichologų rūmų (toliau Rūmai) steigimu. Įstatymo projekte numatyta, jog už psichologų praktinės veiklos priežiūrą, psichologų licencijavimą, kontrolę ir kitas funkcijas bus atsakinga įstatyme nurodoma, šiuo metu neegzistuojanti nevyriausybinė organizacija - Lietuvos Respublikos psichologų rūmai. Nors Lietuvoje egzistuoja panašaus pobūdžio organizacijos, tačiau Lietuvos psichologų sąjungos nuomone, numatomas įstatymo įgyvendinimas neišspręs norimų spresti problemų, bet tuo pačiu sukurs naujų.

Lietuvos psichologų sąjunga išreiškia susirūpinimą dėl Psichologų rūmų finansinio ir materialinio įkūrimo ir išlaikymo, kuris iš esmės įstatyme yra numatytas pilnai iš pačių psichologų lėšų. 2024 m. balandžio mėn. 10 d. susitikime su LRS Sveikatos reikalų komiteto nariais: A. Matulu, L. Slušniu ir R. Šalaševičiūte ir SAM atstovu E. Diržiumi buvo svarstomas įstatymo projektas su Rūmų kūrimo klausimu. Susitikimo metu buvo aptarta galimybė rasti lėšų Rūmų steigimui, LPS skaičiavimais tai būtų apie 250 tūkst. eur., bet įvertinus visas aplinkybes suvokiame, kad tolimesnis kasmetinis Rūmų išlaikymas yra per didelė finansinė našta bendruomenei. Pagal šiuo metu galiojančią įstatymo projekto redakciją, psichologai, norintys užsiimti praktine veikla, privalės savo asmeninėmis lėšomis išlaikyti Psichologų rūmus, taip užtikrinant, jog Rūmai funkcionuos ir galės suteikti reikalingas licencijas. Psichologų rūmų steigimui ir išlaikymui reikalingos didelės lėšos, pavyzdžiui, Etikos komiteto darbo užtikrinimui ir atstovavimui teismuose, duomenų bazės sukūrimui ir integravimui prie kitų jau egzistuojančių valstybinių registrų, tokių kaip Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba. Įvertinus faktą, kad didelė dalis psichologų dirba valstybiniame sektoriuje ir uždirba žemesnius atlyginimus, vertinama, jog kylanti finansinė našta

psichologams yra neadekvačiai didelė. Be to, šiuo metu psichologų valstybiniame sektoriuje, o ypač regionuose, reikšmingai trūksta. Manome, kad šio siūlomo įstatymo projekto priėmimas šią problemą tik dar labiau pagilins. Padidėjus finansinei naštai mažės specialistų norinčių dirbti valstybiniame sektoriuje. Be to, regionuose mažai prieinama tiek valstybinė, tiek ir privati psichologinė pagalba. Kyla pagrįsta grėsmė, kad privačių psichologų konsultacijos brangs, ir pagalbos prieinamumas dar labiau mažės.

Taip pat, per keliolika metų bandymų priimti Įstatymą, švietimo ir medicinos sektoriuose buvo sukurtos specialistų kvalifikacijos atitikties ir kėlimo tvarkos. Šiuo metu sveikatos priežiūros sistemoje dirbančių psichologų (medicinos psichologų) veikla yra licencijuojama kitu įstatymu. Pagal teikiamą Psichologų praktinės veiklos įstatymo projektą yra siūloma nustatyti, kad medicinos psichologams reikalavimas papildomai gauti psichologo registracijos pažymėjimą būtų netaikomas, t.y. siūloma nustatyti, kad Psichologų praktinės veiklos įstatymas medicinos psichologams taikomas tiek, kiek jų praktinės veiklos nereglamentuoja Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas. Tai įneša susiskaldymo ir painiavos į psichologų bendruomenę dėl praktinio įstatymo taikymo. Nėra aišku kokie bus taikomi veikimo, apmokėjimo principai ir pan.

Rūmų sukūrimas, įgalinimas ir išlaikymas, mūsų nuomone, atitolintų nuo aktualių, svarbių, reikšmingų psichologinės sveikatos ir psichologinės pagalbos prieinamumo klausimų sprendimo. Rūmų sukūrimas perleis psichologinės pagalbos vystymą ir plėtrą Lietuvoje patiems psichologams, nuimant atsakomybę nuo politikų prioritetizuoti ir tinkamai rūpintis piliečių psichologine savijauta ir gerbūviu, spręsti psichinės sveikatos klausimus bei užtikrinti kvalifikuotą pagalbą įstatyminiu būdu.

LPS vienareikšmiškai palaiko įstatymiškai sureguliuotos kvalifikuotos profesionalios psichologinės pagalbos užtikrinimą, plėtrą, vystymąsi mūsų šalyje, tačiau nesutinka su Psichologų rūmų kūrimu kaip tokio įstatymo realizavimu.

Prašome sudaryti galimybę naujai darbo grupei sudarytai iš Sveikatos reikalų komiteto narių ir psichologus vienijančių organizacijų tartis dėl įstatymo projekto tinkamo visoms suinteresuotoms grupėms ir apginančio visuomenės interesą. Paskutinis įstatymo variantas ženkliai skiriasi nuo įstatymo projektui sukviestos darbo grupės parengto ir sutarto įstatymo projekto.

LPS Prezidentė ir Valdyba